

Scheiding audit en advies, een discussie voor de bühne

Als accountants gewoon de onafhankelijkheidsregels volgen, is een nieuwe discussie over een scheiding tussen accountants en consultants niet nodig.

Peter Diekman

Opnieuw laait de discussie op. Het lijkt erop dat elke generatie van accountants start met de discussie over de scheiding tussen de controlefunctie en adviesfunctie van de accountant. Voor de oudere accountants is dit een herhaling van zetten, die mogelijk weer actueel is geworden nu er binnen EY wordt nagedacht om de consultants formeel af te scheiden van de accountants. Maar de consultants van EY waren jaren geleden toch al verkocht aan Cap Gemini? Hetzelfde gebeurde met de consultants van KPMG, die naar Atos gingen en die van PwC, die naar IBM gingen. Alleen Deloitte scheidde de consultants niet af.

Voor mij is het de vraag of het noodzakelijk en wenselijk is om consultants van accountants te scheiden, met andere woorden: of consultants en accountants onder één dak en één logo mogen werken. Mijn antwoord op die vragen is dat het in de eerste plaats niet noodzakelijk is om die scheiding door te voeren. In de tweede plaats is het minder wenselijk.

De regelgeving waaraan accountants zich dienen te houden is helder en duidelijk. In de eerste plaats is er de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO), die stelt dat de accountant belast met de controle van de jaarrekening van een oob geen enkele andere functie ten behoeve van de cliënt mag uitoefenen. Het verbod dat voortvloeit uit artikel 16 ViO om andere diensten te verlenen, is helder en duidelijk. Ook het uitvoeren van een assurance-opdracht bij een oob waar geen wettelijke controle wordt uitgevoerd, is niet toegestaan als sprake is van een samenloop van dienstverlening waarbij het accountantskantoor beslissingen neemt die van invloed zijn op het controle-object, of participeert in het besluitvormingsproces (artikel 18 ViO).

Regelgeving is helder

De regelgeving met betrekking tot de samenloop van dienstverlening bij niet-oob's is iets complexer, maar wel helder. Het uitgangspunt is dat er een bedreiging is die een maatregel vereist, wanneer het accountantskantoor (of een onderdeel daarvan) een non-assurance opdracht heeft verleend die van materiële invloed is op het assurance-object. Wanneer een advies is gegeven dat subjectief van aard is en waarvan de verwerking in de jaarrekening tot vraagtekens leidt bij het assuranceteam, dan wel wanneer sprake is van een bedreiging van belangenbehartiging, is het uitvoeren van een assurance-opdracht verboden.

Als accountants nu eerst proberen de regelgeving van de ViO te volgen, dan is de discussie over een scheiding tussen accountants en consultants niet nodig. Als we naar de praktijk kijken, dan blijkt dat het ook nog werkt. Het was de toepassing van de ViO die er recent toe heeft geleid dat Deloitte niet werd benoemd tot accountant van ASML en dat PwC die opdracht wel heeft gekregen. Ook in mijn eigen loopbaan was er een voorbeeld van een dreigende samenloop van dienstverlening die werd tegengehouden door de leadpartner van een groot accountantskantoor, in een tijd dat er nog geen ViO was. Met andere woorden: een kritische blik op de samenloop van controle en andere diensten bestaat al vele jaren.

Wenselijkheid

Een tweede aspect is de wenselijkheid van de adviesfunctie. Ik ben bang dat hier onvoldoende een onderscheid wordt gemaakt tussen de natuurlijke adviesfunctie van de accountant, die inherent is verbonden aan de controlefunctie en een bijzondere adviesfunctie. Het zou bizar, niet productief en uiterst onwenselijk zijn wanneer de natuurlijke adviesfunctie door deze scheidingsdiscussie onder druk zou komen te staan. Juist door het goed invullen van de natuurlijke adviesfunctie levert de accountant een toegevoegde waarde aan de cliënt. Het verbod om te adviseren over zaken die rechtstreeks uit de controle voortvloeien zou door cliënten niet worden begrepen en tot ongenoegen leiden.

Wanneer we kijken naar de bijzondere adviesfunctie die niet voortvloeit uit de controle, maar meer is gericht op bijzondere trajecten/projecten bij organisaties (denk aan systeemimplementaties, changemanagement, of begeleiding van fusies en overnames), dan staat deze functie wel op gespannen voet met de controlefunctie van de accountant, vooral wegens de bedreiging van zelftoetsing. Het is misschien wel nuttig om de grenzen van de natuurlijke en de bijzondere adviesfuncties goed te duiden of te definiëren. Maar... voeren accountants deze bijzondere adviesfunctie dan

wel uit?

Nog belangrijker is de vraag: als het accountantskantoor een dergelijke adviesfunctie al zou uitvoeren, is er dan een risico dat de ViO met voeten wordt getreden? Met andere woorden: mogen we dan helemaal niet meer vertrouwen op het systeem van kwaliteitsbeheersing binnen de kantoren? Hoe hoog is het risico dat het accountantskantoor een bijzondere adviesfunctie vervult bij een cliënt in samenhang met de controle van de jaarrekening?

Stel dat het antwoord in uitzonderingsgevallen bevestigend zou zijn, dan is er maar één remedie, namelijk een tuchtrechtelijke toetsing. Maar ik zie in de praktijk niet of nauwelijks overtredingen van deze regelgeving. Om die reden komt het mij voor dat de scheidingsdiscussie meer voor de Bühne is, dan dat het echt om een acuut probleem gaat.

Deel dit artikel

f in

Prof.dr. **Peter Diekman** RA is directeur Forensic Consultancy Bussum BV en hoogleraar aan de University of Curaçao.

GERELATEERD

NIEUWS | 30 januari 2023

'Gouden tijden voor consultants'

[Consultancybedrijven, waaronder de adviestakken van de big four, beleven hoogtijdagen. Dat komt vooral door complexe trajecten rondom duurzaamheid en digitalisering,...](#) →

NIEUWS | 09 januari 2023

Adviestak EY reserveert miljarden voor overnames na splitsing

[De consultancytak van EY reserveert alvast een bedrag van circa 2,5 miljard dollar, om na de splitsing van de organisatie een reeks overnames te kunnen doen. Ook...](#) →

NIEUWS | 02 januari 2023

EY snijdt in de kosten in aanloop naar splitsing

[EY is gestart met een kostenreductie programma, om de winst in aanloop naar de splitsing te vergroten. Dat moet de waarde van de adviestak ten goede komen, die straks...](#) →

NIEUWS | 27 december 2022

Bartjens: Zijn de big four straks een big five?

[De huidige grote vier accountantsorganisaties zijn in ons land, gemeten naar omzet, eigenlijk eerder een grote drie, aldus Bartjens, de rekenmeester van het FD....](#) →

NIEUWS | 12 december 2022

Geen eindejaarsbonus voor personeel EY in VS

Ondanks een recordomzet ziet EY in de VS af van eindejaarsbonussen voor het personeel. Dat heeft te maken met groeiende onzekerheid over het economische klimaat. →
